

KOTI-IKÄVÄ

Suomi, 2005

Ohjaus: Petri Kotwica

Käsikirjoitus: Petri Kotwica, Selma Vilhu

Pääosissa: Julius Lavonen, Tarja Heinula, Janne Virtanen

Tuotanto: Kai Nordberg, Kaarle Aho

Genre: draama

Ikäraja: K15

Kesto: 85 min.

Oppimateriaalin tehtävät on suunnattu lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin.

Oppimateriaalin teemoja: vanhempien ongelmien (mielenterveys, alkoholismi, avioero) vaikutus lapseen, selviytyminen, toivo, välittäminen

SYNOPSIS

Koti-ikävä on 17-vuotiaan Samin selviytymistarina. Sami passitetaan psykiatriseen hoitoon; hän ei puhu eikä näytä tunteitaan. Sami ystävystyy Ruden kanssa, joka puolestaan ei halua sairaalasta pois. Hoitaja Taneli yrittää selvittää, mikä pojan on rikkonut.

Elokuvan kotisivut: www.koti-ikava.com

1. Ennen elokuvan katsomista

- Tutustukaa elokuvan pressikuvaan osoitteessa www.koti-ikava.com/kuvat_lowres/ristikon_taka_na2.jpg Minkälaisia ajatuksia ja tunteita kuva herättää?
- Ennakoi, mistä elokuva voisi kertoa, kun elokuvan nimi on Koti-ikävä.

2. Heti elokuvan katsomisen jälkeen

a) Jokainen opiskelija valitsee listasta yhden tunteen, joka kuvaa parhaiten hänen päällimmäisiä ajatuksiaan elokuvasta.

järkyttynyt
surullinen
helpottunut
iloinen
toiveikas
vihainen
pettynyt
tyytyväinen

Tunne kirjoitetaan lapulle ja laput kerätään. Tunteista tehdään yhteenveto taululle (esim. tukkimiehen kirjanpito). Opiskelijat pohtivat ryhmissä, miksi elokuva herätti kyseisiä tunteita.

b) Opiskelijat täydentävät kirjallisesti seuraavat lauseet:

- Elokuvan nähtyäni kuva saa minut ajattelemaan...
- Elokuvan nimi on osuva, koska... / Ihmettelen nimivalintaa, koska...

Pyydä opiskelijoita vertailemaan kuvaan ja elokuvan nimeen liittyviä ennakkokäsityksiään ja niihin liittyviä ajatuksia elokuvan katsomisen jälkeen.

Pyydä opiskelijoita pohtimaan, mitä ohjaaja on halunnut elokuvalla sanoa. Mitkä muut elokuvat käsittelevät samanlaisia teemoja?

3. Elokuva-ilmaisu

a) Millaisin keinoin ohjaaja ilmentää tunnelmia?

Oppilaat jaetaan ryhmiin:

1. musiikki
2. kuvakulmat
3. värimaailma
4. kameran liikkeet
5. lavastus ja miljö

Tehtävä: Miettikää jokin kohtaus, jossa ryhmänne tarkastelemalla ilmaisukeinolla on keskeinen merkitys. Miten esim. musiikki tiettyssä kohtauksessa ohjaa katsojan tulkintaa tai miten kohtauksen tulkinta mahdollisesti muuttuisi, jos ohjaaja olisi ratkaissut musiikin käytön toisin?

Huom.! Tehtävän voi antaa tarkkailutehtävänä oppilaille jo ennen elokuvan katsomista. Myös ilmaisukeinoja voi olla syytä käydä läpi, jotta varmistutaan siitä, että oppilaat ymmärtävät käsitteet.

4. Samin ongelmien taustat

a) Miten elokuva selittää nuorten ongelmia? Mistä Samin ongelmat konkreettisesti johtuvat? Missä kohtauksissa tulee esille se, että äidin ja pojan suhde ei ole normaali (mieti kohtauksia elokuvan alusta asti!)?

b) Millaiseksi luonnehtisit äidin kasvatustyyliä? Mitkä ovat Samin äidin kasvatustyylin vaikutukset poikaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?

Kirjoita lyhyehkö teksti otsikolla "Minä kasvattajana omille lapsilleni 15 vuoden päästä". (*Tarkoituksena on tarkastella sitä, millaista on hyvä kasvatustyyli.*)

Tekstit luetaan pienissä ryhmissä, joissa keskeiset ajatukset kootaan "Hyvän kasvattajan huoneentauluksi". Nämä esitellään muulle ryhmälle.

c) Mieti omia ja ystäviesi ongelmia ja niiden taustoja. Ovatko ongelmien syyt samoja kuin elokuvassa?

d) Insesti

- Onko elokuvasta löydettävissä selityksiä tai syitä äidin inestille? Mitkä ovat elokuvassa inestien seuraukset? Miten tilannetta olisi muuttanut se, että kysymys olisi ollut isän ja tyttären välisestä inestistä?
- Oppilaat voivat internetin ja/tai artikkelien kautta tutustua inestistä tehtyihin tutkimuksiin ja selvittää inestien yleisyyttä, syitä ja seurauksia. Vaihtoehtoisesti joku oppilaista voi pitää aiheesta alustuksen tai esitelmän.

5. Valinnat ja selviytyminen

a) Tarkastele ja arvioi kriittisesti nuorten käyttämiä selviytymiskeinoja (*vetäytyminen, puhumattomuus, viiltely, yhteisöllisyys, kapina, pako...*).

b) Millaisia vihjeitä Samin ja Ruden erilaisista ratkaisuista ja kohtaloista elokuvan kuluessa annetaan? (*Ruden tapauksessa voi keskustella yhteiskunnan vastuusta.*)

c) Mitä selviytymiskeinoja itselläsi ja ystävilläsi on ollut vaikeissa elämäntilanteissa?

d) *Lisää selviytymisestä:*
Käsitelkää yhdessä oheiset selviytymistyyppit. Tarkastelkaa pareittain tai pienryhmissä omia selviytymiskeinojanne ja pohtikaa, mitä selviytymistyyppiä te lähinnä edustatte.

Mitä uusia selviytymiskeinoja voisitte ottaa käyttöönne?

Selviytymistyyppit:

Älyllinen selviytyjä

- kerää lisää tietoa
- käyttää ongelmanratkaisutekniikkaa
- keskustelee itsensä kanssa
- tekee listan siitä, mitä voisi tehdä.

Tunteellinen selviytyjä

- ilmaisee tunteensa esim. itkemällä tai nauramalla
- kertoo tunteistaan toisille
- käyttää myös ei-kielellistä ilmaisua, esim. tanssia, piirtämistä, musiikkia.

Sosiaalinen selviytyjä

- hakee tukea ryhmästä
- ottaa jonkin tehtävän tai roolin
- ottaa vastaan muiden tuen ja antaa muille tukea.

Luova selviytyjä

- käyttää mielikuvitustaan – joko vältelläkseen epämiellyttäviä tosiasioita tai löytääkseen ratkaisuja ongelmiinsa
- luo myönteisiä mielikuvia
- tulkitsee uniaan
- uskoo vaistoonsa (intuitio).

Henkinen selviytyjä

- hakee merkityksiä tai selityksiä uskonnosta, jostain aatteesta, erilaisista arvoista tai sosiaalisesta vastuunkannosta.

Fysiologinen selviytyjä

- käyttää alkoholia tai huumaavia aineita
- toimii fyysisesti ja liikunnallisesti
- pyrkii rentoutumaan
- syö ja nukkuu paljon.

Oppimateriaalin ovat laatineet äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori Sari Kuusniemi ja uskonnon ja psykologian lehtori Laura Paljakka Martinlaakson lukiosta.